

Opava 9.5.2012
čj. SRS 018990/2012

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

**Zpráva č. 6 oblastního odboru OPAVA
o výskytu škodlivých organismů a poruch
za období od 30.4.–6.5.2012**

1. Počasí

Období začalo nebývale horkým počasím. Především 30.4. a 1.5. padla řada lokálních teplotních rekordů a maximální teploty na mnoha místech překračovaly 31 °C. Od 2.5. se ukázala oblačnost, teploty mírně poklesly, srážky byly velmi rozdílné od nulových až po intenzivní přivalové v podobě lokálních přeháněk místy s bouřkami. Začátkem i koncem období bylo dosti větrno.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Výskyty škodlivých organismů jsou dosud až na výjimky slabé. Polní práce pokračují setím, přihnojováním, ochranou proti chorobám, škůdcům i plevelům.

OBILNINY

Situace u mrazem poškozených porostů ozimých obilnin je velmi rozdílná. Z těch, které nebyly zaorány, mají některé výpadky rostlin až 50 %, další jsou různou měrou prořídle a jiné téměř dokonale regenerovaly.

PŠENICE OZIMÁ (RF 23–37 BBCH, třetí odnož viditelná až objevení se posledního listu)

Výskyty houbových chorob jsou většinou slabé, výjimkou jsou lokální střední výskyty **padlí travního (*Blumeria graminis*)** v okresech Opava (Stěbořice) a Přerov (Skalička).

Ošetření proti houbovým chorobám má zpravidla postihnout celý komplex listových chorob s cílem ochránit zejména praporcový list. Provádí se v období od tvorby posledního listu (fáze 37 BBCH) do začátku metání (fáze 51 BBCH), v každém případě je nutné dodržet pokyny na etiketě použitého přípravku.

V porostech ozimých pšenic byly zaznamenány první výskyty **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)**, a to 30.4. v okrese Olomouc (Nedvězí) a 2.5. v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

Pozorování mšic se provádí na začátku metání (49 BBCH), na začátku kvetení (61 BBCH) a začátku zrání (71 BBCH). Kontroluje se 50 odnoží, vždy všechny listy a klas (5 míst krát 10 odnoží). Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Vypočte se průměrný počet každého druhu na jednu odnož.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více mšic na jednu odnož.

Další první výskyty vajíček **kohoutků (*Oulema sp.*)** zaznamenali 30.4. v okrese Opava (Stěbořice) a 2.5. v okresech Jeseník (Javorník-Ves) a Přerov (Nelešovice). Výskyty **kohoutků (*Oulema sp.*)** obecně jsou zatím velmi slabé, lokálně jsou zjišťovány požitky nebo už i vajíčka, aniž by byla imaga vůbec pozorována.

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot $SET_{6,0}$ 110,0 °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení $SET_{6,0}$ 400,0 °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylíhlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

Střední výskyt hraboše polního (*Microtus arvalis*) byl zaznamenán v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby, České inspekci životního prostředí a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Některé řídké porosty v okrese Prostějov (Poličky, Prostějov, Určice, Vřesovice) jsou silně zapleveleny zejména úhorníkem mnohohlávkovým (*Descurainia sophia*). Lokálně silné zaplevelení mákem vlčím (*Papaver rhoeas*), ptačincem prostředním (*Stellaria media*), rozrazilou (*Veronica* sp.), svízelí přítulou (*Galium aparine*), případně výdolem řepky ozimé (*Brassica napus*) hlásí z okresu Jeseník (Javorník-Ves), porosty již byly ošetřeny herbicidem. Střední zaplevelení hluchavkami (*Lamium* sp.) a penízkem rolním (*Thlaspi arvense*) zejména na okrajích pozemků hlásí z okresu Šumperk (Rovensko).

JEČMEN OZIMÝ (RF 30–39 BBCH, začátek sloupkování až jazýček praporcového listu již viditelný)

V okrese Prostějov ještě nebyly ukončeny zaorávky mrazem poškozených porostů ozimých ječmenů.

Střední výskyt padlí ječmene (*Blumeria graminis*) zaznamenali v okrese Olomouc (Paseka).

Pozorování padlí ječmene v ječmeni ozimém se provádí při plném odnožování rostlin (25 BBCH) až objevení se druhého kolénka (32 BBCH). Kontrolují se 2 odnože na 10 místech při úhlopříčném průchodu porostem. Ve fázi 25 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 10 a více % rostlin (odnoží).

Ojedinelý střední výskyt třásněnky obilné (*Frankliniella tenuicornis*) byl pozorován v okrese Jeseník (Bernartice).

První slabý výskyt mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*) hlásí z okresu Jeseník (Bernartice).

Monitoring a indikace ochrany proti mšicím viz pšenice ozimá.

První slabé výskyty vajíček kohoutků (*Oulema* sp.) zaznamenali 2.5. v porostech ozimých ječmenů v okresech Jeseník (Velká Kraš) a Nový Jičín (Kunín).

Monitoring a indikace ochrany proti kohoutkům viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 23–39 BBCH, třetí odnož viditelná až jazýček praporcového listu již viditelný)

Další první výskyt sítovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*) zaznamenali 2.5. v okrese Olomouc (Lutín). V okrese Opava (Opava-předměstí) je výskyt lokálně hodnocen jako střední.

Pozorování sítovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna

průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina. Ve fázi 29 a 37 BBCH se určí % napadených rostlin (odnoží).

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 5 a více % rostlin (odnoží).

První slabý výskyt spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*) je hlášený 2.5. z okresu Jeseník (Javorník-Ves).

Pozorování spály na jarním ječmeni se provádí od vytvoření druhého kolénka do objevení se posledního listu (32–37 BBCH).

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 50 a více % listů.

Další první výskyty imag kohoutků (*Oulema sp.*) v porostech jarního ječmene zaznamenali 2.5. v okresech Nový Jičín (Petrvald) a Přerov (Osek nad Bečvou), v okrese Přerov včetně výskytu vajíček.

Monitoring a indikace ochrany proti kohoutkům viz pšenice ozimá.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 12–31 BBCH, druhý list se zálistkem a úponkem až první internodium viditelné)

Další první výskyty požerků listopasa čárkovaného (*Sitona lineatus*) zjistili v okresech Prostějov (Poličky) 30.4. a Jeseník (Bílý Potok) 2.5.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 60–65 BBCH, prvé otevřené květy až plný květ)

Rekordně vysoké teploty na přelomu dubna a května způsobily rychlý vývoj a extrémně rozdílné fázování nejen porostů, ale i jednotlivých rostlin v porostech.

Místy se objevuje praskání nebo jiné deformace stonků, poškození kořenových krčků i kořenů a poruchy vývoje květenství jako důsledky mrazů.

Lokálně až silný výskyt fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*) na kořenových krčcích v okrese Prostějov (Klenovice, Němčice, Tištin, Tvorovice) může také souviset s mrazovým poškozením.

Střední výskyty blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*) byly ještě zaznamenány v okresech Karviná (Starý Bohumín), Prostějov (Němčice nad Hanou, Určice), Přerov (Čelechovice, Prosenice) a Šumperk (Bludov, Lesnice), porosty byly vesměs ošetřeny insekticidy.

Výskyt brouků se sleduje jednou týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hodin do začátku květu řepky. Hodnotí se počet brouků na 50 vrcholových květenstvích.

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru více než 300 brouků na 100 vrcholových květenství.

První výskyty imag krytonosce šesulového (*Ceutorhynchus obstrictus*) byly zaznamenány na řadě lokalit v okresech Frýdek-Místek (Hodoňovice, 3.5.), Jeseník (Javorník-Ves, Tomíkovice, 2.5.), Olomouc (Nedvězí, 27.4.), Prostějov (Výšovice, 30.4.), Přerov (Čelechovice, Prosenice) a Šumperk (Bludov, 2.5.). Výskyt v Tomíkovici byl hodnocený jako střední.

Výskyt brouků se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od kvetení řepky (asi 30 % květů na hlavním stonku otevřených) do plného květu (asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají), fáze 63–65 BBCH, a jednou týdně v období dokvétání (velké množství korunních lístků již opadlo) do konce květu, fáze 67–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru 1 a více brouků na 1 rostlinu.

Také první výskyty imag bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*) zaznamenali 2.5. v okresech Jeseník (Javorník-Ves, Tomíkovice), Prostějov (Němčice nad Hanou, Určice, Výšovice), Přerov (Prosenice). Výskyt v Tomíkovici byl hodnocený jako střední.

Výskyt imag se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od žlutého poupěte do plného květu, fáze 59–65 BBCH, a jednou týdně v období od plného květu do konce květu, fáze 65–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je pozorováno v průměru 0,25 a více imag bejlomorky kapustové na 1 rostlinu.

MÁK SETÝ (RF 10–26 BBCH, vzcházení až fáze šestého pravého listu)

Některé porosty na Prostějovsku jsou řídké a mezerovité. Dříve vzešlé porosty byly poškozeny **větrnou erozí**.

Další první výskyt imag **krytonosce kořenového (*Stenocarus ruficornis*)** zaznamenali v okrese Prostějov (Výšovice) 2.5.

Výskyt brouků se sleduje dvakrát týdně od začátku vzcházení máku do fáze 4–8 pravých listů, tedy přibližně od poloviny dubna do poloviny května.

K ošetření přistupujeme po zjištění prvních příznaků napadení (asi 5 dnů od začátku náletu) v době maxima výskytu brouků, a to při minimální hustotě 5 brouků na 1 m² (často již v době prvních nakladených vajíček). Ošetřujeme však pouze do růstové fáze maximálně dvou pravých listů (růstová fáze 22 BBCH), lépe však ještě dříve, někdy již ve fázi děložních listů. Pozdější ošetření proti larvám na kořenech je neúčinné.

První výskyt okřídlených samic **mšice makové (*Aphis fabae*)** v porostech máku zjistili 2.5. v okrese Přerov (Penčice).

Pozorování mšice makové v porostech máku se provádí po ukončení přeletu mšic z brslenů do začátku sekundárního přeletu (orientačně do poloviny května), před květem (fáze 47–49 BBCH) a po začátku sekundárního přeletu (2–3 týdny po zjištění nymf se základem křídel na řepě či bobu). Pozorování se provádí na celé ploše porostu. Za napadenou se považuje rostlina alespoň s jednou živou mšicí. Kontroluje se 100 rostlin (5 míst krát 20 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde do začátku sekundárního přeletu je pozorováno v průměru 5 a více % napadených rostlin, po začátku sekundárního přeletu 20 a více % napadených rostlin.

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 00–21 BBCH, hlíza nenarašena až vývoj dalších listů)

První výskyt imag **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** zaznamenali v okrese Jeseník (Javorník-Ves) 2.5.

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

ŘEPA (RF 11–19 BBCH, první pár listů viditelný až devět a více listů vyvinuto)

Po poškození porostů **větrnou erozí** jsou hlášeny další zaorávky z okresu Prostějov (Kralice na Hané).

Poškození komplexem chorob **spály řepy** způsobilo na Prostějovsku (Mořice, Vrchoslavice) výpadky až 25 % rostlin.

Na většině sledovaných lokalit **mšice makové (*Aphis fabae*)** na brslenech v celé oblasti byly zjištěny larvy se základy křídel i okřídlené samičky. První výskyty v porostech cukrovky byly zaznamenány v okresech Bruntál (Úvalno) a Přerov (Prosenice) 3.5.

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

CHMEL (RF 11–21 BBA, první pár listů vyvinutý až první pár vedlejších výhonů viditelný)

Ve chmelnicích probíhá zapichování drátků a zavádění chmelových výhonů na drátky.

První výskyt **lalokonosce libečkového (*Otiorrhynchus ligustici*)** a hromadný výlez brouků zaznamenali v okrese Přerov (Lazníky, Nelešovice) 27.4. V okrese Olomouc (Velký Týnec) je výskyt hodnocen jako střední.

Střední až silný výskyt imag první generace **dřepčika chmelového (*Psylliodes attenuata*)** byl zjištěn v okrese Přerov (Prosenice). Napadené chmelnice byly proti lalokonoscům a dřepčíkům ošetřeny insekticidy.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 56–67 BBCH, fáze zeleného poupěte až vadnutí květů)

Ojedinelý střední výskyt **padlí jableň (Psodosphaera leucotricha)** zaznamenali v okrese Jeseník (Javorník-Město) na neošetřovaných stromech náchylných odrůd.

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Lokální střední výskyt **mšice jabloňové (Aphis pomi)** byl zjištěn v okrese Přerov (Tučín).

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

První výskyty samců **obaleče jablečného (Cydia pomonella)** byly zaznamenány 2.5. odchytom do feromonových lapáků v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Prostějov (Dětkovice), 4.5. v okrese Frýdek-Místek (Rychaltice).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

První výskyty samců **obaleče trnkového (Cydia janthinana)** byly zaznamenány 2.5. odchytom do feromonových lapáků v okrese Prostějov (Dětkovice).

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 59–72 BBCH, bílé nebo růžové korunní lístky většiny květů tvoří úplný balón až velikost plodu do 20 mm)

Až střední výskyty imag **pílatky švestkové (Hoplocampa minuta)** a **pílatky žluté (Hoplocampa flava)** zaznamenali na lepových deskách v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Sleduje se výskyt imag na lepových deskách ve fázi 61–67 BBCH a výskyt vajíček v období opadu prvních květních plátků (fáze 65 BBCH).

Ošetření se provede při výskytu 5 a více % plodů s vajíčky pílatek. Optimální termín ochrany je při začátku líhnutí housenic.

Silné výskyty samců **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** zaznamenali odchytom do feromonových lapáků v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Prostějov (Kelčice).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti současné, tj. první generaci, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou násadou plodů a velmi vysoké populační hustotě obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přilety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.